

MENEKŞE ÖZEL EĞİTİM ANAOKULU EBEVEYN TUTUMLARI

VELİ BİLGİLENDİRME KİTAPÇIĞI

Psk.Dan. Yasin COŞKUN

- Ebeveyn Tutumları
- Çocukla Sağlıklı İletişim

ANNE BABA TUTUMLARI

- **Aşırı Koruyucu Tutum**
- **Aşırı Baskıcı-Otoriter Tutum**
- **Aşırı Hoşgörülü-Tavizkar Tutum**
- **İlgisiz ve Kayıtsız Tutum**
- **Tutarsız ve Kararsız Tutum**
- **Demokratik Anne Baba Tutumu**

1.AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- Bu ailelerde anne-babalar çocuğa **gereğinden fazla özen** gösterip onu **denetim** altında tutarlar.
- **Çocuğun başına kötü şeyler gelir diye** kendi başına bir şeyler yapmasına izin vermezler.
- Çocuğun tüm ihtiyaçları büyükleri tarafından karşılanmaya çalışılır.
- Anne baba, çocuğun kendini tanımasına, geliştirmesine fırsat vermez. Çocuk, anne babaya bağımlı olur, tek başına hareket etmekten korkar.

AŞIRI KORUYUCU ANNE VE BABA TUTUMUNUN ÇOCUK ÜZERİNE ETKİLERİ

- Çocuğun aşırı bağımlı, ürkek, çekingen ve güvensiz bir kişilik geliştirmesine neden olur.
- Çocuğun hatalarının sonucunda yaşayarak öğrenmesine izin verilmez, sorumluluk duygusunun gelişmesi engellenir.
- Çocuk ileriki yaşamında karar almakta ve uygulamakta zorluk çekeceği gibi yaşama karşı içinde bir korku oluşturur.
- Çocuğun kişiliği olgunlaşamaz. İnatçı, istediğini tutturan, mantıksız kavgalar çıkaran, çabuk mutsuz olan bir çocuk ve ileride benzer niteliklere sahip bir yetişkin olur.
- Çevresindeki insanlarla iletişim kurmakta güçlük çeker.

- Ailenin aşırı koruyucu tutumu, çocuğu bencil yapar. Daima dikkat çekmeye, çevresindeki kişilerin ona hizmet etmesini beklemeye başlar.
- Toplumsal yaşamda ayakta durma yarışında çocuk başarısız ve mutsuz olabilir

15 dakika sonra
Mecidiyeköy'de bir
toplantım var anne.
Ama sana da üzülüyorum
yaa... Bu yaşta...

Sen benim
gözümde
hala bir
çocuksun
Ekrem...

2.AŞIRI BASKICI-OTORİTER TUTUM

- Otoriter tutumda çocukların kişilik özellikleri, **ilgi ve gereksinimleri** dikkate alınmamaktadır. Çocuğun istekleri bastırmaya çalışılır.
- **Katı bir disiplin** anlayışı vardır. Çocuğa açıklanmadan kurallar konulur ve bu kurallara kesinlikle uyması istenir, bu konuda anne-baba asla tartışma kabul etmez.
- Çocuğun kişiliğini hiçe sayarlar. Çocuk kendilerine itaat etmediğinde çocuğa fiziksel şiddet uygular, baskı gösterir, suçlar veya cezalandırırlar.
- “**Çocuğumu eğitiyorum**” mantığıyla **şiddet** uygulanabilir.
- Çocuktan yaşının üzerinde bir olgunluk beklenir ve ona özgürlük tanınmaz.

AŞIRI BASKICI VE OTORİTER TUTUMUN ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Çocuğun **kendine güven duygusu oluşmaz.**
- **Yaratıcılık** engellenir.
- Hata yapanlar mutlaka **cezalandırılmalıdır** görüşünü benimserler.
- En küçük bir hatada bile **hoşgörüler olmayabilir.**
- Okul yaşamlarında fazla **başarılı olamazlar.**
- Anne-babalarının (veya bir otoritenin) olmadığı ortamlarda **kendilerini boşlukta hissederek ve bir otorite bulma arayışı içine girerler.**
- Çocuk içine kapanık, çekingen, itaatkar olabileceği gibi aşırı saldırgan ve zorba da olabilir.
- Çocukta daima güçlü olma ve kendinden zayıfları ezme isteği vardır.
- Kendine güveni hemen hemen yok gibidir.
- İleri yaşlarda sıkıntılar karşısında dayanıksız ve çaresiz kalır.
- Bu çocuklar kötü muameleye maruz kalmaktan korktukları için anne ve babaya karşı uysal olmaktadır, fakat içten içe anne babaya karşı düşmanlık duyguları geliştirirler.

ÇOCUĞUNUZUN SINIRLARINI ZORLAMAYIN.

- Her çocuğun kapasitesi, yetenekleri, ilgileri, farklıdır.
- Çocuğunuzdan **yapabileceklerinden fazlasını beklemek**, onlara eğitim hayatları boyunca verebileceğiniz en büyük zarardır.

KARDEŐLERİN KİYASLANMASI DOĞRU DEĞİLDİR!!!!

KARDEŐLERİN
KİYASLANMASI
ÇOCUĞUNUZUN
KISKANÇLIĞININ
ARTMASINA VE
ONUN
YALNIZLAŐMASINA
NEDEN OLUR !!!!

Başkalarıyla kıyaslanan çocuk sevilmediğini düşünür. Kendini yetersiz hisseder.

3.AŞIRI HOŐGÖRÖLÖ –TAVİZKAR TUTUM

- Denetimin düşük, tepkiselliğin yüksek olduğu bir tutumdur.
- Saldırgan tutumlar dahil çocuğun her tür davranışları hoşgörü ile karşılanır.
- DavranıŐlara sınır çekilmez ve yaptırım uygulanmaz.
- Anne babaların bu aşırı hoşgörüölü tutumları çocuğun onlara hükmetmesine ve çok az saygı göstermesine neden olur.
- Toplumun kendilerine vermediği hakları kendisine veren çocuk içinde bulunduğu grubun veya okulun kurallarına uymada güçlük çeker.

İZİN VERİCİ TUTUMUN ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Her istediğini yaptırmayı alışkanlık haline getirir.
- Kural tanımaz.
- Ev dışındaki kurallarla karşılaşınca hayal kırıklığına uğrar.
- Her istediği olmadığı için arkadaşlarına **uyum sağlamakta** güçlük çeker.
- Anne-babasına hükmeder ve onlara çok az saygı gösterir.
- Bencil ve şımarık olur.
- Başkaldırıcı olur ve toplum dışı davranışlar sergiler.
- Doyumsuz olur.

Aşırı kural koymak da, fazlasıyla kuralsız olmak da çocuğa zarar verir.

Çocuk için evde düzenli ve kuralların olduğu bir ortam gereklidir.

4.İLGİSİZ VE KAYITSIZ TUTUM

- Çocuğa karşı denetim, çocuğun ilgi ve gereksinimlerine verilen tepki çok düşüktür.
- Sadece anne, sadece baba ya da anne- baba duyarsızdır.
- Çocuklarına yeteri kadar zaman ayırmazlar.
- Çocukları için hiçbir konuda gerekli çabayı harcamazlar.
- Ruhsal durum ve okul başarısıyla ilgilenilmez

- Bu tip aileler için çocuğun varlığı ile yokluğu belli değildir. Bu gruba giren anne babalar genellikle hoşgörü ile boş vermeyi birbirine karıştırmaktadırlar.
- Çocuk anne babayı rahatsız etmediği müddetçe, çocukla ilgili problem yoktur, eğer çocuk anne babayı rahatsız ederse o zaman çocuk ile ilgili gündem oluşur. Bu gündem daha çok şikayetlerle doludur.

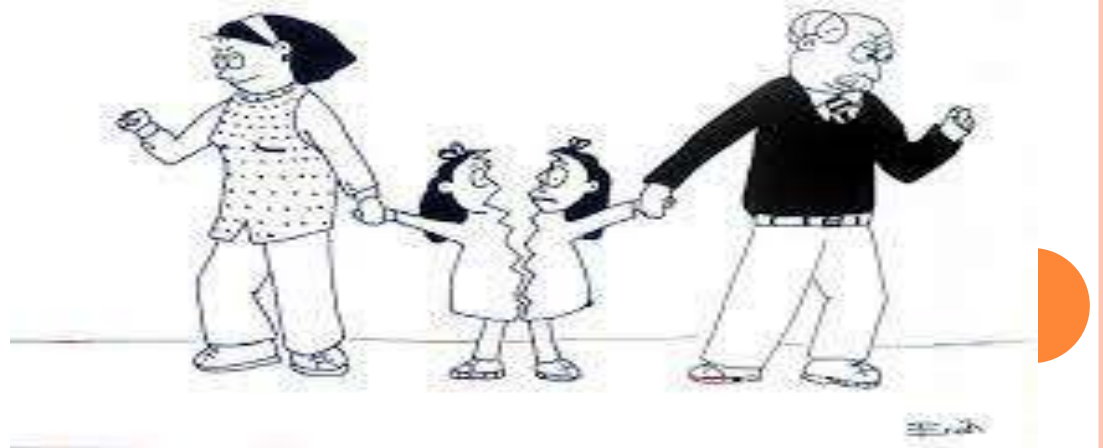
5.TUTARSIZ VE KARARSIZ TUTUM

- Tüm çocuklara eşit davranmama,
- Eşit sorumluluklar vermeme,
- Kız ve erkek çocuğa cinsiyetine göre farklı davranması,
- Çocuğun yaptığı bir davranış bazen çok sert, bir tepki alabilirken, bazen de çok olumlu karşılanabilmektedir.
- Eşinizle, çocuğunuzun yanında, çocuk konusunda birbirinizi eleştiriyorsanız
- Eşinizin olumlu yaklaşımına sizin olumsuz tutumunuz oluyorsa yada taraflardan biri çocuğu kayırıyorsa
- Çocuğunuza söz dinletmek için önce yumuşak tonda konuşup, ardından sesinizi yükseltip çocuğunuza vuruyorsanız sonrada diz çöküp özür diliyc
- *tutarsız bir anne- babasınız!*

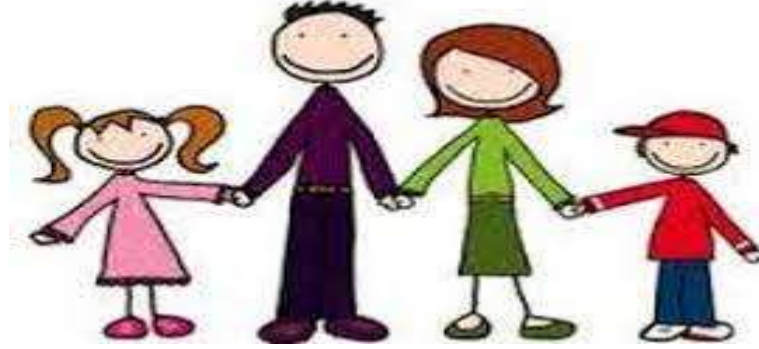

ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Çocuk **hangi davranışı, nerede?, nasıl?, ne zaman?** yapacağı konusunda bocalar.
- **“Bu davranışı yaparak nasıl cezadan kurtulurum?”** şeklinde bir teknik geliştirir.
- Çocuk nasıl davranacağını bilmez.
- İç çatışmalar, huzursuzluk ve öncelikle anne babaya sonra da insanlara karşı güvensizlik oluşur.
- Doğru kararlar alamaz.
- Görüşlerini açıkça söyleyemez.
- Kendini hiçbir ortamda rahat savunamaz.
- Ürkek, herkesin söylediğini kabul eden biri olabilir.
- Sinirli, kavgacı, çabuk kırılıp öfkelenen, yalan söyleyen tepkisel bir kişilik yapısı geliştirebilir.

6-Demokratik Anne Baba Tutumu

- Çocuğunu kabul eden anne ve baba **çocuğun ilgilerini** göz önünde bulundurur ve onun yeteneklerini geliştirecek ortam hazırlar.
- Aileyi ilgilendiren kararlar alınırken **çocuğunda fikri** alınır bu ailelerdeki genel görüş **“çocukta bizimle yaşıyor ve alacağımız kararlarda onunda söz hakkı olmalıdır.”** şeklindedir.
- Anne baba çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra çocuğuna sevgi de göstermektedir. Bu tutumu benimseyen ailelerde çocuğa eşit koşullar sağlanmakta, karar alırken çocuğunda fikri alınmaktadır.

- Anne baba davranışları ile çocuğa uygun birer model, çok iyi rehberdir. Çocuğa yol gösterir ama alacağı kararlar konusunda serbest bırakır. Ona bir çok alternatif sunulur ama seçim çocuğa aittir. Problemlere anne baba ile birlikte çözüm arayarak zamanla bu becerisini geliştiren çocuk, seçimlerinin sonuçlarına da kendisi katlanır.
- Aile içinde kurallar ve sınırlar herkes için ve hep birlikte belirlenir ve **bu sınırlar içinde çocuk özgürdür**. Kuralların mantıklı açıklaması yapılır. Neyi, ne zaman ve ne şekilde yapacağını çok iyi bilir.
- Aile fertlerinin hepsinin eşit söz ve oy hakkı vardır. Aileyi ilgilendiren kararlar birlikte alınır. Her konuda çocuğun düşünce ve fikirleri dinlenir. Fikirleri mantıksız da olsa saygı gösterilir.
- Anne baba birbirlerine ve çocuklarına karşı olan duygularında net ve açıktır.

- **Destekleyici tutumdaki aile çocuğuna sevgisini gösteren ailedir..**
- **Sevmek ve sevdiğinizi hissettirmek arasında çok büyük fark vardır.**

DEMOKRATİK BİR AİLEDE YETİŞEN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ;

- Demokratik ve güven verici bir ortamda yetişen çocuk, kendine ve çevresine saygılı, sınırları bilen, yaratıcı, aktif, fikirlere saygı duyan, fikirlerini rahatlıkla söyleyebilen, kişilik ve davranışları açısından dengeli, sorumluluk duyguları gelişmiş, hoşgörülü, işbirliğine hazır, arkadaş canlısı, duygusal ve sosyal açıdan dengeli ve mutlu bir birey olarak yetişir.
- Anne babanın tutarlı ve kararlı tutumu çocuğun kendisine ve çevresindekilere güven duygusunu geliştirir.
- Basit de olsa bu yaşlarda karar vermeye ve kendi başına işler yapmaya alışan çocuk, ilerde rahatlıkla kendi adına kararlar alır.
- Kendi haklarını savunurken başkalarının haklarına da saygı duyar.

AİLELERE ÖNERİLER

- Aile içi anlaşmazlıklar ve tartışmalar mümkün olduğunca çocuğun yanında yapılmamalıdır.
- Aile içinde çocuğa karşı tutarsızlıklar olmamalıdır. (Çift yönlü davranış çocuğu yalancılığa ve ikiyüzlülüğe iter.)
- Çocuklarımızın gerçekçi ve başarabilecekleri amaçlar edinmelerine rehberlik edelim, fırsatlar yaratalım.
- Çocuklarımız başarısızlık yaşadıklarında onları, başarıyı tadabilecekleri alanlara yönlendirelim.
- Çocuklarımıza ne yapacaklarını söylemek yerine, onlara mümkün olduğunca seçenekler vermeye ve seçimlerine rehberlik etmeye çalışalım.
- Her çocuğun başarı duygusu yaşamasına fırsat hazırlayalım.
- Çocuklarımızın kendi başlarına yapmak için çabaladıkları işlerde ufak tefek hatalarına karşı hoşgörülü olalım. Çocuklar, bu dönemde yaptıkları iyi işlerin sonunda beğenilmek ve takdir edilmek isterler.
- Çocuklarımıza cesaret kırıcı değil, destekleyici yaklaşımlarda bulunalım.

- Çocuklarımızın çalışmalarında ve etkinliklerinde iyi birer gözlemci olalım ve sabırlı davranalım.
- Kendi kararlarını vermelerine ve sorumluluk almalarına fırsatlar tanıyalım.
- Çocuklarımızın duygusal gelişimlerine, duygularını dile getirmelerine fırsatlar tanıyarak yardımcı olalım.
- Çocuklarımızı fiziksel özellikleri ile değerlendirmeyelim.
- Çocuğumuzun fiziksel özelliklerinin, kişisel gelişimlerini olumsuz etkilememesine dikkat edelim. Düzenli ve sağlıklı beslenmelerine özen gösterelim.
- İçine kapanık, kendine güvensiz, sessiz ve alıngan çocuklarımızın bu yönlerini değiştirmelerine fırsat verecek etkinlikleri yapmaları için onları destekleyelim; ancak onlar adına karar vererek girişimlerde bulunmayalım.

ASIL ÖNEMLİ OLAN ÇOCUĞUNUZLA ARANIZDAKİ İLETİŞİMDİR.

- Eğitim ve diplomadan daha önemli bir şey; çocuğunuzla aranızdaki **sıcak iletişimin** kaybolmamasıdır.

Hayat boyu buna ihtiyacınız olacak.

Sağlıklı İletişim

İletişimi Nasıl Kolaylaştırabiliriz?

Şaka yapın

Göz teması
kurun

Ses tonuna
dikkat

Duygularını
paylaşın

Yüz yüze
konuşun

Önerilerde
bulunun

Anlaşılır
dil kullanın

Soru sorun

Geribildirim
verin

Dinlediğinizi
belli edin

Dokunun

Empatik
olun

İletişim Engelleri

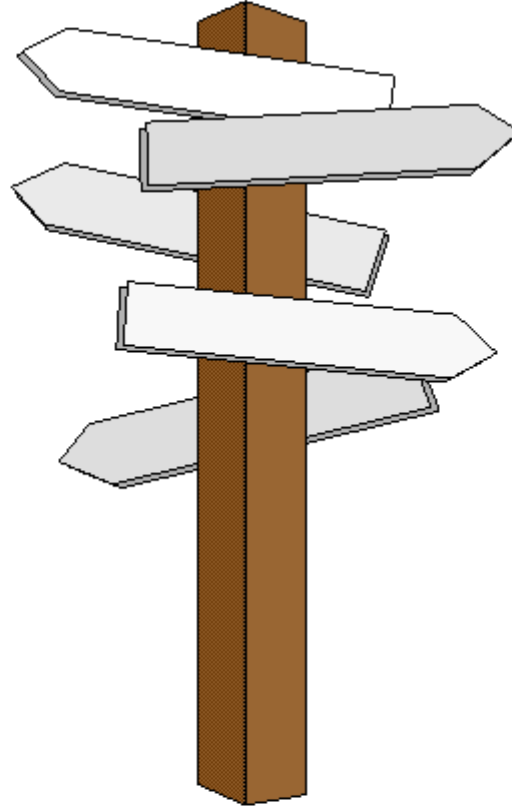
**Kuşan
kesmek**

Yağlamak

**Feda
konusmak**

**İnsanın
Utarmak**

**Uygun
verme**

**Yüzüne
bakılmak**

**Aşırı
duygusallık**

**Akaya
almak**

**Yorum
yapmak**

**Böylelikle
işlemek**

Tartışmak

**Saldırgan
tavr**

ETKİLİ DİNLEYİN.

- Anlattıklarını mutlaka dinleyin.
- Onun seviyesine inerek, **göz teması** ile ve gerçekten **vakit ayırarak** dinleyin.

(can kulağı ile...)

- Bazen sadece dinlemek yeterlidir.

SAGLIKLI İLETİŞİM İÇİN İLETİŞİM ENGELLERİNDEN KAÇININ.

1. Emretme, Yönetme

“Yapman gerekir...” “... Yapacaksın” “Yapmak zorundasın”

- Korku ya da aktif direnç yaratabilir;
- Söylenenlerin tersini “denemeye” davet edebilir;
- İsyankar davranışa ya da misillemeye yol açabilir.

2. UYARMA, TEHDİT ETME (GÖZDAĞI VERME)

“... yapamazsın ... olur”

“Ya yaparsın, yoksa babana söylerim”

- Korku, boyun eğme yaratabilir;
- Söz konusu sonuçların gerçekten meydana gelip gelmeyeceğini “denemeye” yol açar;
- Gücenme, kızgınlık, isyankarlığa neden olabilir.

3. SÜREKLİ ÖĞÜT VERMEK,

“... Yapmalıydın” “Senin sorumluluğun”

“... Şöyle yapmak gerekir”

- Zorunluluk ya da suçluluk duyguları yaratır;
- Çocuğun durumunu daha şiddetle savunmasına yol açabilir (“kim demiş”).

SUÇLAMA

"Olgunca düşünmüyorsun..." "Sen zaten tembelsin..."

- Yetersizlik, yanlış değerlendirme anlamı taşır.
- Çocuğun olumsuz bir yargıya hedef olma ya da azarlanma korkusuyla iletişimi kesmesine yol açar;
- Genellikle çocuk yargı ve eleştirileri gerçek olarak algılar ("ben kötüyüm!") ya da karşılık verir ("siz de daha mükemmel değilsiniz").

ENGELLERİNİ MADDELENDİRİRSEK:

- 1-EMİR VERMEK, YÖNLENDİRMEK (Kes şunu!)
- 2-UYARMAK, GÖZDAĞI VERMEK (Sus, yoksa!)
- 3-AHLAK DERSİ VERMEK (Senden daha iyisi beklenir)
- 4-ÖĞÜT VERMEK, (Benim sana söylediklerimi yap)
- 5-ÖĞRETMEK, NUTUK ÇEKMEK
- 6-YARGILAMAK, ELEŞTİRMEK, SUÇLAMAK, AYNI DÜŞÜNCEDE OLMAMAK (Olgun biri gibi düşünmüyorsun)
- 7-ÖVMEK, AYNI DÜŞÜNCEDE OLMAK, OLUMLU DEĞERLENDİRMELER YAPMAK
- 8- AD TAKMAK, ALAY ETMEK
- 9- YORUMLAMAK, ANALİZ ETMEK, TANI KOYMAK
- 10-SORU SORMAK, SINAMAK, ÇAPRAZ SORGULAMAK
- 11-SÖZÜNDEN DÖNMEK, OYALAMAK, ALAY ETMEK, ŞAKACI DAVRANMAK, KONUYU SAPTIRMAK (Çocuk gibi davranıyorsun)

VELİLERE ÖNERİLER

**Çocuğunuza zengin olmayı değil, mutlu olmayı öğretin.
Böylece o büyüdüğünde her şeyin fiyatını değil,
değerini bilecektir..**

ÇOCUĞUNUZUN OKUL HAYATINA İLGİLİ VE ÖZVERİLİ OLUN.

○ Öğretmenleri ile diyalog halinde olun.

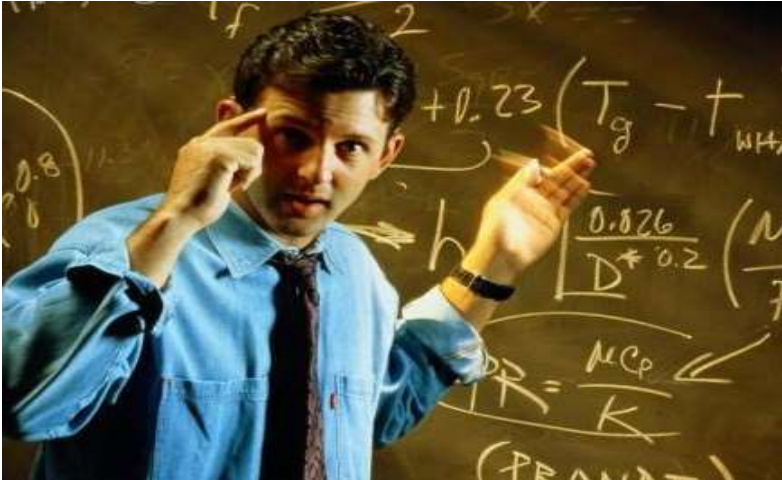
Çocuğunuzun özel durumları varsa bunlar hakkında mutlaka sınıf öğretmenini bilgilendirin.

○ Bunu yaparken diyalog hatalarından kaçının.

Dersleri bölerek sınıfa girmek, en basit konularda bile sürekli telefonla aramak vb.

- Çocuğunuzu okula karşı negatif etkileyecek, **okulla**, **öğretmeniyle** ve **okumakla ilgili olumsuz eleştirileri onun yanında yapmayın.**

ÇOCUĞUNUZA UYGUN BİR ÇALIŞMA ORTAMI HAZIRLAYIN.

- Çocuğunuzun evde rahat çalışabilmesi için **bir oda yada bir köşeye** ihtiyacı vardır.
- Çalışma ortamında dikkat dağıtıcı şeyler (Televizyon, yoğun ses, müzik gibi) olmamalıdır.

ÇOCUĞUNUZA SÜREKLİ NE SÖYLERSENİZ ÖYLE OLMA İHTİMALLERİNİ ARTTIRIRSINIZ.

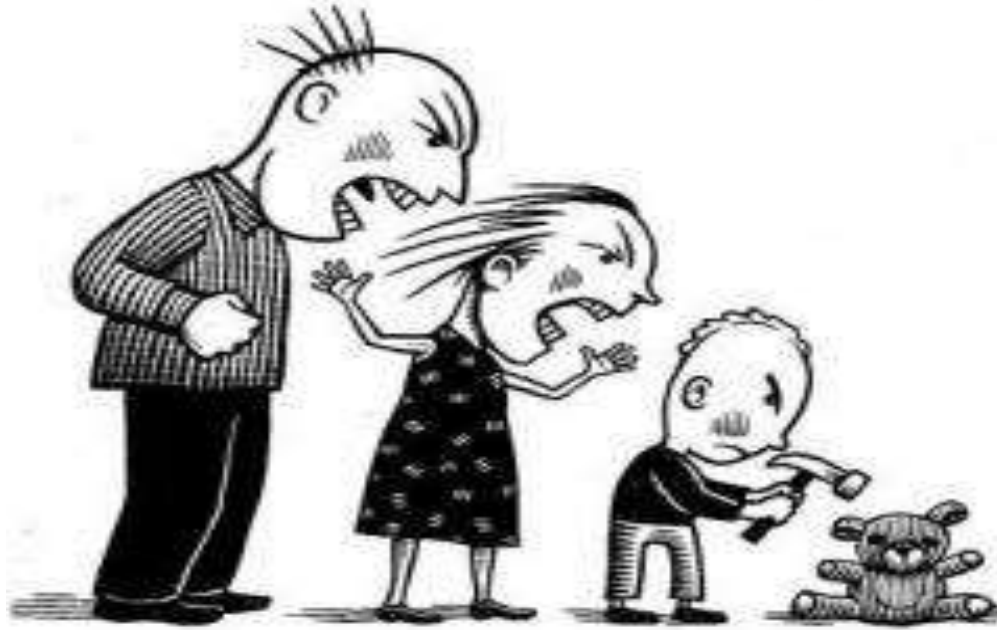
Bu olumlular için geçerli olsa da daha çok olumsuz sıfatlar için geçerlidir.

Çünkü daima ortada bunu destekleyecek bir sebep vardır.

FİZİKSEL CEZALARDAN KESİNLİKLE KAÇININ.

- Ona vereceğiniz ceza; Sevdiği bir etkinlikten maruz kalmasını sağlamak olsun

EVDE KURALLAR OLMALI.

- Televizyon ve bilgisayar saatleri herkes tarafından belirlenmeli ve buna uyulmalı. Siz televizyon seyrederken o ders çalışamaz.

**SOYUT İŞLEMLERİ KAVRAMAKTA
GÜÇLÜK ÇEKTIĞİNDEN
MATEMATİK, FEN GİBİ DERSLERDE
SOMUT MATERYALLERDEN
FAYDALANILMASI
GEREKMEKTEDİR.**

**Çizerek, yazarak ve kolaydan zora bir
yol izlenmeli, ders çalışırken yumuşak
bir ses tonu kullanılmalı.,
başaramadığı konular veya işlerin
nedenleri araştırılmalıdır.**

DİKKATİNİ TOPLAMAK VE BELLİ BİR SÜRE DEVAM ETTİRMEK KONUSUNDA GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUĞUN DİKKAT SÜRESİNİ VE YOĞUNLUĞUNU GELİŞTİRMEK İÇİN FEN, TÜRKÇE GİBİ DERSLERDE KONUYU SİZE DE YÜKSEK SESLE OKUMASINI VE ANLATMASINI İSTEYEBİLİRSİNİZ.

**ÇOCUĞUN DOĞRULARINA
DEĞER GÖSTERİN.
FİKİRLERİNİ DİNLEYİN VE
ÖNEM VERDİĞİNİZİ
HİSSETTİRİN**

ONUNLA “SEN DİLİ” İLE KONUŞMAYIN. SEN DİLİ İTİCİDİR VE OLUMSUZ ETKİLERİ VARDIR.

- “Çok gürültü yapıyorsun, yerine ; bu gürültüden rahatsız oluyorum şeklinde duygularınızı dile getirin

ÇOCUĞUNUZUN UYGUN YOLLARLA VÜCUT ENERJİSİNİ VE DUYGULARINI BOŞALTMASINA (SPOR VB.) FIRSAT TANIYIN

- Aşırı disiplin ve cezadan kaçınin. Anne-baba olarak saldırganlık örneği oluşturmayın.

ÇOCUĞUN EVDE SORUMLULUK ALMASINI SAĞLAYIN

- Ona verdiğiniz küçük sorumluluklar “kendisine güvenildiğini, önem verildiğini” anlatır

**ÖĞRETMENİ/ÖĞRETMENLERİ İLE SIK SIK
GÖRÜŞÜN VE YAPABİLECEKLERİNİZ
KONUSUNDA YARDIM İSTEYİN.**

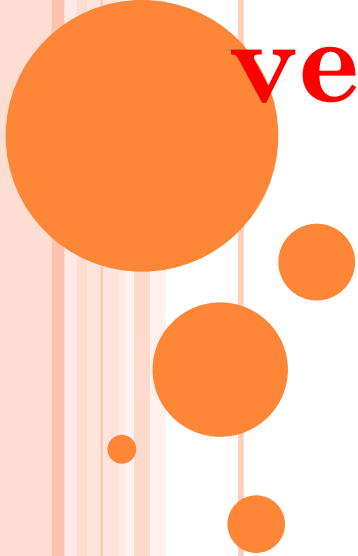

- Çocuğunuzun sağlık durumu ile yakından ilgileniniz.
- Hastalıklardan bir kısmı, çocuğun hayat enerjisini önemli ölçüde azaltarak onu dermansız bırakır. Bir kısmı ise; doğurdukları devamlı acı ve ağrılar yüzünden çocuğun ilgi ve dikkatini ders konuları üzerinde toplamasına engel olur.

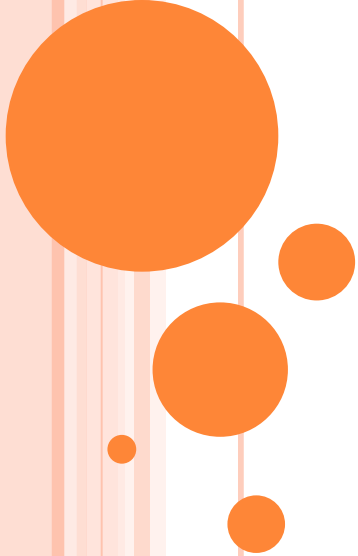
**Çocuğunuzun
kılık- kıyafetine özen
gösteriniz.**

**Kıyafetlerinin okul
kurallarına uymasına
ve temizliğine dikkat
ediniz.**

**Çocuklarımız büyüme
ve gelişme çağındadır.**

**Her gün aynı saatte
uyumasına ve
uyanmasına dikkat
edin.**

“ŒU DÜNYADA HER ŒEYİN EN İYİSİNE LAYIK ÇOK ÖZEL VE GÜZEL BİR ÇOCUK VAR! O, SİZİN EVİNİZDE YAŒIYOR.”

Çocuğunuzla ilgili yaşadığınız
problemlerinizde

Okul Rehberlik

Servisimizden

yardım alabilirsiniz.

